

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет тваринництва та водних біоресурсів
14 травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БЕЗПЕКА ПРАЦІ ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність Н5 Водні біоресурси та аквакультура
Освітня програма Водні біоресурси та аквакультура
Факультет тваринництва і водних біоресурсів
Розробники: доцент кафедри охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві, к.с.г.н., доцент Євгенія МАРЧИШИНА
доцент кафедри загальної екології, радіобіології та БЖД, к.с.г.н., доцент Аліна КУДРЯВИЦЬКА

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни «Безпека праці і життєдіяльності»

Дисципліна «Безпека праці і життєдіяльності» для здобувачів вищої освіти першого рівня за спеціальністю «Водні біоресурси та аквакультура» спрямована на вивчення та засвоєння законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці та виробничої санітарії і гігієни праці, основ техніки безпеки.

У дисципліні представлено підходи та вимоги щодо забезпечення нормативних умов праці на підприємствах тваринницької галузі шляхом нормалізації параметрів мікроклімату, освітленості, підвищених рівнів шуму, вібрації та випромінювань на робочих місцях працівників. Дисципліна розглядає також організаційні засади забезпечення електро- та пожежної безпеки на підприємствах.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	Н5 «Водні біоресурси та аквакультура»	
Освітня програма	«Водні біоресурси та аквакультура»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>обов'язкова</i>	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	Денна	Заочна
Курс (рік підготовки)	2	
Семестр	4	
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>8 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>6 год.</i>
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	<i>75 год.</i>	<i>106 год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>2 год.</i>	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета - надання знань, умінь, здатностей для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах, формування у студентів відповідальності за

особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантування збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; ЗК-5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності; ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

Програмні результати навчання (ПРН): ПРН1. Володіти вільно державною мовою, зокрема спеціальною термінологією, вільно спілкуватися усно і письмово з професійних питань; ПРН-6. Використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Правові та організаційні питання охорони праці														
Тема 1. Правові і організаційні основи безпеки та охорони праці		15	2	4				15	2					
Тема 2. Виробничий травматизм та методи аналізу виробничого травматизму і професійних		15	2	4				15		2				

захворювань													
Тема 3. Організація роботи з питань охорони праці на підприємстві та обов'язкових медичних оглядів працівників		15	2	2				14					
Тема 4. Небезпечні та шкідливі чинники на виробництві та джерела їх утворення. Засоби індивідуального захисту працівників		15	2	4				16	2				
Разом за модулем 1	60		8	14			38	60	4	2			54
Модуль 2. Виробнича санітарія та гігієна праці													
Тема 5. Умови праці на робочих місцях на підприємствах. Атестація робочих місць за умовами праці		15	2	2				15	2				
Тема 6. Мікроклімат у виробничих приміщеннях		15	2	2				15		2			
Тема 7. Захист від шкідливої дії шуму та вібрації		14	2	1				15					
Тема 8. Електро та пожежна безпека на підприємствах		15	1	2				15					
Разом за модулем 2	60		7	16			37	60	2	2			56
Усього годин	120		15	30			75	120	4	6			110
Курсовий проект (робота)			-	-	-		-		-	-	-		-

Усього годин	120	15	30			75	120	4	6			110
--------------	-----	----	----	--	--	----	-----	---	---	--	--	-----

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правові і організаційні основи безпеки та охорони праці	2
2	Виробничий травматизм та методи аналізу виробничого травматизму і професійних захворювань	2
3	Організація роботи з питань охорони праці на підприємстві та обов'язкових медичних оглядів працівників	2
4	Небезпечні та шкідливі чинники на виробництві та джерела їх утворення. Засоби індивідуального захисту працівників	2
5	Умови праці на робочих місцях на підприємствах. Атестація робочих місць за умовами праці	2
6	Мікроклімат у виробничих приміщеннях	1
7	Захист від шкідливої дії шуму та вібрації	2
8	Електро- та пожежна безпека на підприємствах	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація навчання з питань охорони праці на підприємствах	2
2	Розроблення інструкцій з охорони праці для працівників підприємства.	2
3	Основні функціональні обов'язки з охорони праці посадових осіб підприємств	2
4	Розслідування та ведення обліку нещасних випадків на виробництві	2
5	Засоби індивідуального захисту працівників	2
6	Дослідження основних параметрів мікроклімату виробничих приміщень	2
7	Вимірювання та нормування освітленості виробничих приміщень	2
8	Первинні засоби пожежогасіння на підприємствах АПК	1

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Організаційні питання проведення працезахоронної діяльності на підприємстві	
2	Тема 2. Загальні вимоги електробезпеки на підприємствах	

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист лабораторних робіт.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. <i>Правові та організаційні питання охорони праці.</i>		
Практична робота 1. Організація навчання з питань охорони праці на підприємствах	ПРН 1, 6. Вивчити порядок проведення навчання, перевірки знань з охорони праці працівників підприємств, ознайомлення з порядком реєстрації інструктажів у журналах форми 1 і 2.	14
Практична робота 2. Розроблення інструкцій з охорони праці для працівників підприємства	ПРН 1, 6. Ознайомитись із змістом інструкцій з охорони праці для видів робіт і професій підприємств	14
Практична робота 3. Основні функціональні обов'язки з охорони праці посадових осіб	ПРН 1, 6. У вигляді ділової гри освоїти основні посадові обов'язки з охорони праці посадовців підприємств та робітників	14

підприємств		
Практична робота 4. Розслідування та ведення обліку нещасних випадків на виробництві	ПРН 1, 6. Освоїти порядок та методіку розслідування нещасних випадків на підприємстві	14
Самостійна робота 1. Організаційні питання проведення працеворонної діяльності на підприємстві	ПРН 1, 6. Вивчити організаційні питання проведення працеворонної діяльності на підприємстві	14
Модульна контрольна робота 1.		30
Разом за модулем 1.		100
Модуль 2. Виробнича санітарія та гігієна праці		
Практична робота 5. Засоби індивідуального захисту працівників	ПРН 1, 6. У вигляді ділової гри навчитись застосовувати засоби індивідуального захисту працівників під час виконання різних робіт на підприємстві	14
Практична робота 6. Дослідження основних параметрів мікроклімату виробничих приміщень	ПРН 1, 6. Навчитись за допомогою сучасних приладів вимірювати основні параметри мікроклімату виробничих приміщень та порівнювати з нормативними	14
Практична робота 7. Вимірювання та нормування освітленості виробничих приміщень	ПРН 1, 6. Навчитись за допомогою сучасних приладів вимірювати та нормувати природну та штучну освітленість виробничих приміщень	14
Практична робота 8. Первинні засоби пожежогасіння на підприємствах	ПРН 1, 6. Вивчити первинні засоби пожежогасіння та їх застосування на об'єктах підприємства	14

АПК		
Самостійна робота 2. Загальні вимоги електробезпеки на підприємствах	ПРН 1, 6. Вивчити загальні вимоги електробезпеки на підприємствах	14
Модульна контрольна робота 2.		30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списувати під час контрольних робіт та екзаменів заборонено (зокрема із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України
- eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=797>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;

Войналович О.В., Марчишина Є.І. Охорона праці у рибному господарстві. Підручник. К. Основа. 2018. 582 с.

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І., Зубок Т.О. Охорона праці. Лабораторний практикум. К. Видавництво НУБіП України. 2024. 308 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про охорону праці», 2002 із змінами 2025 р.

2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», 2015 із змінами 2025 р.

3. Хмельовський В.С., Марчишина Є.І., Білько Т.О., Мотрич М.М. Скібчик В.І. Охорона праці. Навчальний посібник. К. Центр учбової літератури. 2021. 594 с.

4. Войналович О.В., Марчишина Є.І. Occupational safety and health in agriculture. Навчальний посібник К. Центр учбової літератури. 2019. 424 с.

5. Войналович О.В. Засади охорони праці у схемах, таблицях і графіках: навч. посібник. К.: Основа, 2022. 219 с.

6. Войналович О.В., Марчишина Є.І. Охорона праці (працезахоронні ділові ігри). Навчальний посібник. К. Центр учбової літератури. 2021. 204 с.

7. Марчишина Є.І. Білько Т.О. Occupational and life safety (Безпека праці і життєдіяльності). Навчальний посібник К. Центр учбової літератури. 2021. 428 с.

8. Хмельовський В. С., Братішко В.В, Марчишина Є.І. Occupational safety and health in industry. Навчальний посібник. К. Видавництво НУБіП України. 2023. 454 с.

9. Хмельовський В. С., Братішко В.В, Марчишина Є.І., Войналович О.В., Білько Т.О., Зубок Т.О. Охорона праці в галузі. Підручник. К. Видавництво НУБіП України. 2025. 336 с.